

Dr. Késmárky András*
**A Debreceni Egyetem Különleges Orvos- és Mentőcsoportjának
karitatív tevékenysége**

A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet 2011. január 26-án tartotta „Kérdés és válaszok”, avagy Szegénység és egészség I. című szakmai konferenciáját, amely a magyar népesség egészségi állapotában és egészségügyi ellátásában megmutatkozó egyenlőtlenségek, valamint az egyenlőtlenségekre reagáló programok, szolgáltatások bemutatását tűzte ki célul. Mivel a jelenlévők különösen nagy érdeklődést mutattak a Debreceni Egyetem Különleges Orvos- és Mentőcsoportjának munkája iránt, és mivel az Európai Tanács döntése értelmében 2011 az Önkéntesség Európai Éve, megkértük Dr. Késmárky Andrást, a DEKOM elnökét, hogy mutassa be az egyesület széles körű önkéntes munkáját, valamint ismertesse a Debrecen környéki tanyavilágban végzett orvosi és karitatív tevékenységüket.

A DEKOM létrejötte

A Debreceni Egyetem kötelekeiben működő speciális mentőalakulat 2003-ban jött létre. Az egyesület fő célja az, hogy a Magyarország területén, valamint külföldön bekövetkezett szükséghelyzet vagy természeti katasztrófa esetén a vízi, légi, barlangi mentésben azonnali orvosi ellátást tudjanak biztosítani a rászorulóknak számára. A szervezet minden egyes tagja önkéntesként vesz részt az akciókban. A csapat felszerelését és költségeit (gyógyszereket, műszereket, a katasztrófavédelemhez szükséges egyéb eszközöket, telefon- és utazási költségeket) önerőből és támogatásokból finanszírozzák.

Belföldi programok

2011 februárjában immár ötödik éve indították el a „Bevezetés a speciális mentésbe” c. tantárgyat, melyre ebben az évben közel 110 orvostanhallgató jelentkezett. Ettől a tanévtől kezdve két féléves tantárgyként oktatják a kötelezően választható kreditkurzust, melynek során a hallgatók betekintést nyerhetnek a táborigények közötti egészségügyi, logisztikai, biztonságtechnikai viszonyokba, és részt vehetnek a szervezet segélyező és karitatív tevékenységében is. Nagyon fontos, hogy akik hivatásuknak az orvosi tevékenységet választották, karitatív gondolkodást és felelősségteljes viselkedést tanúsítsanak munkájuk során. Az egyesületi oktatás az egyetemi tantárgyon kívül is segítséget nyújt az önként jelentkezők számára a technikák elsajátításához és a gyakorlati jártasság megszerzéséhez. A résztvevők sikeres gyakorlati vizsgát téve OKI bizonyítványt szerezhetnek ipari alpinechnikai, mentésvezetői, valamint vízimentési szakképesítésből.

2011-ben folytatódik a DEKOM által felügyelt gyermekotthonok lakóinak orvosi és egészségügyi szűrése, akiket karácsony előtt ruha-, játék- és élelmiszeradományokkal is segítenek. 2010 decemberében a DEKOM a gyermekklinikán és a régió gyermekotthonaiban közel hat tonna adományt osztott szét a gyermekek között.

Szervezés alatt áll a régió hajléktalanjainak egészségügyi állapotfelmérése és további segélyezése is.

A Debreceni Egyetem Különleges Orvos- és Mentőcsoportjának tagjai az Észak-Alföldi Régióban 2007-ben elindították a Tanyaprogramot, ami elsődlegesen egy egészségügyi szűrőprogram. Nehezen megközelíthető településeken (tanyák, bokorfalvak stb.) élő krónikus betegek monitorizálását, a hátrányos szociális körülmények között élő gyermekek folyamatos egészségügyi követését végzik. Ehhez a munkához a szükséges szakmai háttérrel a Debreceni Egyetem biztosítja.

A Debrecen környéki tanyavilágban jelenleg több száz ember él, de a számuk folyamatosan nő. Vannak közöttük idősek, hajléktalanok és olyan kisgyermekes családok is, akik a közeli településekről költöztek ki. A tanyákat nagyon nehéz megközelíteni. Az egyesület tagjainak kezdetben sok gondjuk volt a szervezéssel, mivel a földhivatalban nem álltak rendelkezésre friss adatok a tanyák elhelyezkedéséről. Húszéves bejegyzések alapján kezdték el a felmérést. Tapasztalataik szerint az azóta eltelt idő alatt a legtöbb helyen vagy lebontották az épületeket, átminősítették a területet, vagy már nem azok élnek a tanyákon, akiket korábban bejegyeztek.

A DECOM tagjai mozgó orvosi egységként végigjárnak minden „útjukba kerülő” tanyát, és felméri az ott élők egészségi állapotát. Orvosi diagnosztikai rendszereiket is a mobil ellátás és diagnosztika kritériumainak megfelelően választották. Hordozható műszereikkel (pl: ekg-készülék, ultrahang-készülék) szükség esetén komolyabb vizsgálatokat is végre tudnak hajtani. Amennyiben súlyos esetekkel találják szembe magukat, speciális adatátviteli rendszeren keresztül kapcsolatba tudnak lépni a Debreceni Egyetem szakorvosaival online konzíliumot kérve.

A szakemberek tapasztalatai szerint a külterületeken élőket néha évekig nem látja orvos. A DECOM tagjai éppen ezért tartják fontosnak azt, hogy látogatásaik során ne csupán az orvosi ellátáson legyen a hangsúly, hanem egyéb olyan programokon is, amelyek élményt jelentenek az emberek számára pl: kutyás bemutató, bohócdoktor megjelenése.

A program során egy olyan adatbázis készül, amelyben az adott településen élők egészségügyi helyzetéről, szedett gyógyszereiről, a lakóhely megközelíthetőségéről és GPS-helymeghatározással koordinátáiról nyújt információt. Az adatbázist a területileg illetékes megyei önkormányzatok, tűzoltóság és mentőszolgálat kapja meg. Ezzel együtt kidolgozták egy riasztási rendszer tervét, melyben a tanyán élők a nap 24 órájában segítséget kérhetnek orvosoktól, illetve technikai szakemberektől. Ennek kivitelezése hatalmas feladat lesz, hiszen a kommunikációs berendezésektől a készenléti helységek kialakításáig mindenre gondolniuk kell. Tanulmányozzák a későbbi segélyhívó rendszer kiépítését is. Sajnos sok helyszínen a GSM-lefedettség elégtelen, vagy egyáltalán nincs. A rendszer kiépítéséhez a szakemberek véleménye szerint egyszerűbb és praktikusabb lehet egy rádiósáv használata a régebbi típusú személyhívók sávjának analógiájára.

Az orvoscsoport tagjai az elmúlt négy évben közel 800 tanyán jártak, ahol a vizsgálaton túl adományokkal (tartós élelmiszerek, ruha, gyógyszer) is segítették az embereket. Az Élelmiszerbank Alapítvány segélyezéseikhez folyamatosan rendelkezésre bocsátja a szükséges élelmiszeradományokat. 2010-ben 10 tonna (!) élelmiszert, ruhát, játékot és gyógyszert sikerült szétosztaniuk az észak-alföldi régió rászorultjai között. A diagnosztikai felszerelések súlya mellett az élelmiszer-, ruha- és egyéb jellegű adományok mennyisége eleinte nehézséget jelentett a szállításban. Jelenleg külön

logisztikai csapat kíséri az orvosi egységet, gördülékenyebbé téve a helyszínre jutást, valamint az adományok szétosztást.

Mivel az észak-alföldi régióban megbecsülni sem lehet, mennyi házban laknak, hány tanyás település létezik, a munka elhúzódó, és igen nagy kitartást, pénzt igényel. A tanyán élők hálája és öröme kárpótolja az egyesület tagjait, de kapacitásuk véges. 2011-ben csupán néhány 10 bevetés tervezhető, a költségek finanszírozásának hiánya miatt.

A DEKOM tagjai öb olyan helyzetben segíthettek a régióban, melyet ingyen, karitatívan oldottak meg: a Hajdúhadház-Téglás körzetében lecsapott orkán erejű vihar után a médián keresztül mozgósították az önkénteseket, Püspökladány és Báránd körzetében a heves zivatarokat követően, majd ugyanebben a térségben a belvízi védekezésben segítettek.

A Debreceni Egyetem Különleges Orvos- és Mentőcsoportja a magas szintű ellátáshoz szükséges pénzt és a felszerelések költségeit folyamatosan próbálja előteremteni, ami tavaly részben sikerült is. Tevékenységük 2010-es költségvetése meghaladta a 15 000 000 forintot.

Nemzetközi missziók

A Debreceni Egyetem Különleges Orvos- és Mentőcsoportjának tagjai mentettek 2005-ben Indonéziában, valamint Szumátra szigetén a tsunami idején, 2005-ben Pakisztánban és 2006-ban Jáva szigetén a földrengéseket követően. Az említett akciókban adományok nélkül dolgoztak, céljuk az volt, hogy orvosokat/szaktudást juttassanak a katasztrófa sújtotta területekre. 2007 óta a Külügyminisztérium hivatalos orvoscsoportjának tekinti a DEKOM-ot.

A csapat tagjai 2007 januárjában az ENSZ felkérésére részt vettek az etiópai lakosság egészségi állapotának feltérképezésében, ezt követően 2008-ban Myanmarban egyetlen magyar orvoscsoportként gyógyítottak, 2010 januárjában pedig elsőként értek ki Haiti földrengés sújtotta területeire, ahol szintén egészségügyi ellátást biztosítottak a rászorulóknak számára, valamint körülbelül 10 millió forint értékben gyógyszereket, gyógyászati segédeszközöket adtak át Port au Prince kórházának. Adományukkal Haiti legelmaradottabb térségében egész évre több száz beteg gyógyulásához járultak hozzá.

Az egyesület bírósági bejegyzése óta az alapító tagok – 10 orvos és 5 ápoló/műszaki szakember – a nemzetközi mentések során közel 20 000 beteget látott el.

Tervek

A szakemberek jelenleg egy olyan centrum tervein dolgoznak, ahová bárki segítségért fordulhat utazást érintő problémával: a védőoltások beszerzésétől egészen egy esetleges mentés lebonyolításáig, vagy speciálisan beszerezhető gyógyszerekről felvilágosító

előadásokig, nemzetközi kontaktok felkereséséig. Ennek folyamatos bővítésével néhány éven belül akár egy nemzetközi hálózat is kiépíthetővé válhatna debreceni központtal. Ezzel párhuzamosan építenek egy olyan speciális, sürgősségi beavatkozásokra szakosodott orvoscsoporthálózatot, amely Európa egyetemeken hasonló mintára jönne létre, mint a DEKOM. Karitatív és orvosi feladatokat közösen meghatározva egy igen effektíven működő rendszer épülhetne így fel. Rendszeres gyakorlatokon és közösen szervezett konferenciákon olyan szintű ellátási rendszert dolgozhatnak ki, amely a világon mindenhol elfogadottá válhatna.

A DEKOM tagjai a katasztrófavédelem vezetésével tárgyalásokat folytatnak egy olyan központ létrehozása ügyében is, ami egy polgárvédelmi, katasztrófavédelmi akcióban bázisként hozzájárulhat a lakosság orvosi ellátásához a klinikán, megfelelőképpen koordinálva az esetleges sérültek ellátását és későbbi kezelését. Ezen felül egy központosított oktatási rendszeren keresztül itt szerezhették meg a képesítést és bizonylatot azok a speciális mentőcsapatok, amelyek hazánkban szeretnék tevékenykedni. A katasztrófavédelemmel közös vélemény az, hogy jelenleg az ilyen jellegű csapatok nem megfelelő képesítés mellett koordinálatlanul végzik tevékenységüket, ezért szeretnék a megfelelő szervekkel együttműködve működési tervet és protokollt kidolgozni és az egyes intézeteknek eljuttatni, felkészítve ezzel az ott dolgozókat a veszélyhelyzetek kezelésére.

Az egyesület tagjai szeretnék megalapozni egy olyan törzstökét, amivel működésük zavartalanul folyhat annak érdekében, hogy bármikor bárhol a világban bekövetkezett esetleges katasztrófánál segítséget nyújthassanak.

Mivel egyesületi formában működnek, csapatuk felszerelését és költségeinket (a gyógyszereket, műszereket és a katasztrófavédelemhez szükséges egyéb eszközöket, telefon- és utazási költségeket) önerőből kell biztosítaniuk. A jelen gazdasági intézkedések mellett igen nehéz anyagi körülmények között kezdte a szervezet az ez évi működését. Szponzoraik a reformokra hivatkozva a múlt évben befagyasztották támogatásaikat, így az előző évről megtakarított pénzből tudták kivitelezni a már előkészített munkáikat.

Egyetértve az alapító tagokkal, szeretnék a kiemelkedően közhasznú egyesületük politikai és vallási függetlenségét megőrizni, éreztetve mindenkivel, hogy csapatuk ilyenfajta elkötelezettségek nélkül ott segít, ahol szükség van rá.

** A szerző orvos, a DEKOM elnöke*